

วรรณคดีและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการศึกษา ค้นคว้า ตำรา เอกสาร วารสาร และรายงานการวิจัย ไม่พบว่ามีผู้ใดเขียนแนวบทบาทของนักศึกษาพยาบาลที่เฉพาะเจาะจงมากกับการเสนอวรรณคดี และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้จะควบคุมแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของนิสิต นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วไป โดยผู้วิจัยมีความเชื่อว่าสามารถเป็นแนวคิดปรับเข้าสู่แนวบทบาทของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เช่นเดียวกันได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

แมค โคนแลค และ เชอร์เลนเบอร์ก (MacDonald and Schellernberg 1971 : 3) ได้ให้ความหมายของบทบาทว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และแสดงให้ทราบถึงขอบเขตของตำแหน่ง หรือพฤติกรรมที่สังคมกำหนดให้ถือปฏิบัติในขณะดำรงตำแหน่งนั้น ๆ นอกจากนั้นยังพบว่า อิทธิพลของแรงจูงใจ ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ และค่านิยม ของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งมีผลต่อการแสดงบทบาทในแต่ละบุคคลอีกด้วย (Krech and Others, 1962 : 311)

นักการศึกษาไทยหลายท่าน ได้นำเอาบทบาทมาใช้ในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น ชัยพร วิชชาวุธ (2521 : 26) กล่าวถึง บทบาทว่าเปรียบเสมือน สิทธิหน้าที่ ในการประพฤติกี่บุคคลหนึ่งมีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตนเอง ซึ่ง อุทัย หิรัญโท (2519 : 120) ได้ให้ความหมายของบทบาทว่า เป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือการแสดงออกของคน ซึ่งคนอื่นคาดคิดหรือหวังว่าเขาจะทำ เมื่ออยู่ภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง การที่ประชาชนคาดหมายหรือหวังให้เขากระทำอย่างนั้น ก็ถือเอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของเขาเป็นมูลฐาน และ ประเสริฐ แยมกสินธุ์ (มปพ. : 30) ได้ให้ความหมายของบทบาทนี้ในแนวเดียวกัน คือ การที่บุคคลปฏิบัติความสิทธิและหน้าที่ของตนในสถานภาพที่ตนมีอยู่ เช่น เราพูดถึงบทบาท

นายกในสังคม จะประกอบด้วยบทบาทย่อยต่าง ๆ มากมาย เช่น บทบาทพ่อ บทบาท
 ผู้เสียภาษี บทบาทนายคสมาคสมศิษย์เก่าของโรงเรียน ฯลฯ บุคคลไหนจะแสดง
 บทบาทใดอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายอย่าง ซึ่ง
 รวมถึงการยอมรับที่ได้รับ ความพอใจในสิทธิและหน้าที่ กำลังใจและเหตุจูงใจให้
 ทำงานต่าง ๆ ซึ่งความแตกต่างในบทบาทนั้น พิตยา สุวรรณชฎ (2517 : 169)
 ได้จำแนกออกเป็น 4 ประการดังนี้คือ

1. บทบาทที่มีประจำอยู่ทุกสภาพสังคม
2. วัฒนธรรมและชนบทรรมนิยมประเพณีในสังคม เป็นสิ่งสำคัญในการ
 กำหนดบทบาท
3. การที่บุคคลจะทราบบทบาทของตนเอง ต้องมีกระบวนการสังคม
 (Socialization)
4. บทบาทจริงที่บุคคลแสดงนั้น อาจไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ปกติของสังคม
 ทั้งนี้เพราะบทบาทจริงที่บุคคลแสดงออกนั้นเป็นผลของปฏิภิกิริยาแห่งบุคลิกภาพของบุคคล
 ที่ครองสภาพอยู่ รวมเข้ากับบุคลิกภาพของบุคคลอื่น ที่มาร่วมในพฤติกรรม อีกทั้งยัง
 รวมถึงเครื่องกระตุ้นต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ ที่เกิดการติดต่อกับสังคมด้วย

จากแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว บทบาท อาจพอสรุปได้ว่าบทบาทได้
 ถูกกำหนดขึ้นจากปัจจัยใหญ่ ๆ 2 กลุ่ม คือ

1. บทบาทที่ถูกกำหนดโดยสังคมในรูปของหน้าที่ ความรับผิดชอบความ
 คาดหวัง กฎระเบียบ เกณฑ์ปกติของสังคมที่บุคคลพึงปฏิบัติในการดำรงตำแหน่งหนึ่ง ๆ
2. บทบาทที่กำหนดโดยบุคลิกภาพของบุคคล ได้แก่ ทัศนคติ ความเชื่อ
 ประสพการณ์ ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ
 (ปรากฏพิชัย โพธิ์ศรี 2526 : 14)

แนวคิดเกี่ยวกับประเภทและลักษณะของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวบทบาท ถึง เฟลด์แมน (Feldman 1972 :
 385) ได้กล่าวไว้ว่า การแยกประเภทนักศึกษาโดยใช้คำว่า วัฒนธรรมย่อย ประเภท

หรือแนวทบทวนนั้นเป็นการใช้ภาษา หรือคำที่ต่างกันเท่านั้นเอง แม้คำหรือภาษาจะมีความนับต่างกัน แต่ประเด็นหลักสำคัญนั้นไม่ได้แตกต่างกันเท่าใดนัก ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่สรุปได้ว่ามีส่วนใกล้เคียง หรือคล้ายคลึงแนวทบทวนมาแสดงไว้ดังต่อไปนี้

คลาก และ ไทโร (Clark and Trow, 1966 อ้างในทองเวียน ธรรมกุล 2525 : 84) ได้จัดแบ่งประเภทนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 ประเภท โดยยึดองค์ประกอบ 2 ประการเป็นหลัก ได้แก่ ความคึกคักอ่านทางสติปัญญา รวมทั้งทางวิชาการของนิสิตนักศึกษา และการแสดงออกซึ่งเจตจำนงที่มีต่อมหาวิทยาลัย

1. วัฒนธรรมย่อยทางวิชาการ (Academic Subculture) นิสิตนักศึกษาประเภทนี้ เป็นพวกที่ขยันหมั่นอยู่กับวิชาการ มักชอบแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในเชิงวิชาการ และชอบเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยอยู่เสมอ ชอบทำงานหนัก ได้รับความสำเร็จในทางวิชาการ มีเกรดเฉลี่ยสูง และมักผูกคู้แต่วิชาการนอกห้องเรียนเป็นประจำ โดยทั่วไปแล้ว นิสิต นักศึกษาประเภทนี้มุ่งศึกษาหาความรู้จริง ๆ ลักษณะที่เห็นง่าย ๆ ได้แก่ การชอบเข้าศึกษาหาความรู้ในห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ และการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ รัศับความมุ่งหวังของนิสิต นักศึกษาประเภทนี้ คือ การได้เข้าศึกษาต่อในระดับหลังปริญญาตรี หรือเข้าศึกษาในสถาบันวิชาชีพชั้นสูง พฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาประเภทนี้ ก็เพื่อเป็นการศึกษาและนักวิทยาศาสตร์ที่แท้จริง เช่น ครู อาจารย์ทั่วไป

2. วัฒนธรรมย่อยแบบที่ผิดแผกไปจากเกณฑ์ปกติ (Non-Conformist Subculture) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้เป็นผู้มีความคิดอ่านในเชิงวิชาการและสติปัญญาดี แต่มักไม่ยุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย คือ ปลีกตัวออกห่าง โดยทั่วไปแล้ว นิสิต นักศึกษาประเภทนี้มีแนวโน้มที่จะแสวงหาสิ่งที่มีความหมายเฉพาะต่อชีวิตของตนเท่านั้น มีความสนใจในเรื่องการประกอบอาชีพเพียงเล็กน้อย และไม่ชอบรวมกิจกรรมนักศึกษา ลักษณะเด่นของนิสิต นักศึกษาประเภทนี้ คือ การแสดงความก้าวร้าว ไม่เห็นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารมหาวิทยาลัยและมักไม่ยุ่งกับกิจการของมหาวิทยาลัย รวมทั้งครู อาจารย์ กล่าวโดยสรุป นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ชอบลีลาในการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบฉบับของตนเอง มุ่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง

มุ่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะมีความตระหนักในตนเอง รวมทั้งมีความไม่พึงพอใจต่อองค์การที่ตนสังกัดอยู่ ลักษณะนิสิต นักศึกษากลุ่มนี้รวมเอาพวกที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปทัสฐานของกลุ่มควาย เช่น พวกชิปปี พวกชอบใช้ชีวิตสนุกสนาน พวกชอบเล่นการเมือง พวกหัวกบฏ พวกวางเฉย และพวกนิสิต นักศึกษา ที่มีลักษณะแปลกไม่เหมือนนิสิต นักศึกษาทั่ว ๆ ไป

3. วัฒนธรรมย่อยแบบชีวิตมหาวิทยาลัย (Collegiate Subculture)

นิสิต นักศึกษา ประเภทนี้ส่วนใหญ่จะทำตัวจงรักภักดีต่อมหาวิทยาลัย และปฏิบัติตามสอกลคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม นิสิต นักศึกษากลุ่มนี้จะไม่เป็นผู้หมกมุ่นในวิชาการแต่ประการใด แต่จะนิยมใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ชอบเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตรทุกอย่างรวมทั้งกีฬา ชอบรวมกลุ่มอยู่ และมีเพื่อนสนิทมิตรสหายมากมาย เนื่องจากนิสิต นักศึกษาเหล่านี้ต้องไปเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย ครู อาจารย์ ดังนั้นการอุทิศตนเองเพื่อการศึกษาเล่าเรียนจึงมีน้อย สรุปว่า นิสิต นักศึกษากลุ่มนี้ชอบสังคม และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

4. วัฒนธรรมย่อยแบบการอาชีพ (Vocational Subculture) นิสิต

นักศึกษาระเภทนี้ โดยปกติแล้วไม่ชอบการศึกษาเล่าเรียนในทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้สติปัญญาอย่างสูงส่ง และในขณะที่เดียวกัน ก็ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของมหาวิทยาลัย แต่นิสิต นักศึกษาระเภทนี้ยอมรับว่า การศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นการฝึกฝนทางอาชีพอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ปริญญาบัตร และเพื่อการปรับปรุงอาชีพ หรืองานที่ทำให้ดีขึ้นเหนือสิ่งอื่นใด นิสิต นักศึกษาระเภทนี้จะไม่ใส่ใจกับการออกความคิดเห็นการเรียนรู้ในเชิงวิชาการ กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยสรุปแล้วนิสิต นักศึกษาระเภทนี้มุ่งฝึกฝนตนเองจะได้ออกไปประกอบอาชีพให้ไค้มล็ค

เพมเบอร์ตัน (Pemberton 1963 อ้างใน Feldman and Newcomb 1970 : 374-377) ไค้แยกประเภทนิสิตนักศึกษาโดยการสังเกตจากการวิเคราะห์คะแนนของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยคีลาแวร์ ตามระดับพื้นฐานและทัศนคติส่วนตัวของนิสิตนักศึกษา ออกเป็น ประเภท ดังนี้

1. พวกแนวโน้มนักวิชาการที่เน้นทฤษฎี (Academic-Theoretical Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ จะเห็นสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งวิชาการ และการเป็นศึกษิต แรงจูงใจหลักคือเลือกหลักสูตรที่จะให้เสรีภาพทางวิชาการมากที่สุด และท้าทายสติปัญญามากที่สุด จะมีความพึงพอใจกับการเรียนเพื่อศึกษาต่อให้สูงขึ้นเรื่อยๆ
2. พวกแนวโน้มนักวิชาการอิงรูปแบบ (Academic Conformist Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้จะศึกษาตามคำสั่งของอาจารย์อย่างเคร่งครัด มีวัตถุประสงค์หลักที่ต้องการทำคะแนนให้ดีที่สุด มีแนวโน้มอดทน ยึดมั่นถือมั่น มีความมานะในการเล่าเรียน หรือการทำงานที่ยากลำบาก เคารพนับถืออาจารย์ โดยคุณวุฒิ ถือตามคำสั่ง หรือโปรแกรมของมหาวิทยาลัยโดยไม่มีการโต้แย้ง อยู่ในระเบียบวินัย และกฎเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย
3. พวกแนวโน้มนอกไปจากรูปแบบ (Nonconformity Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ จะวิพากษ์วิจารณ์ผู้บริหาร และครู อาจารย์ ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลง ต้องการทดลองหาสิ่งใหม่ ๆ มากกว่าจะอยู่อย่างมั่นคงปลอดภัย เป็นประเภทที่มีความคิดอ่านทางวิชาการ มีสติปัญญาดี ชอบที่จะทำงานในแนวทางของตน ไม่ชอบทำอะไรซ้ำซากจำเจ
4. พวกแนวโน้มนักกลุ่มสังคม (Social Group Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ เน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รักเพื่อน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ชอบอยู่คนเดียว จะทำอะไรสำเร็จก็ต้องทำเป็นกลุ่ม ไม่ใคร่มั่นใจตนเองนัก
5. พวกแนวโน้มนักต้องการใช้ชีวิตวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Technical-Vocational Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ มีแนวโน้มพื้นฐานที่จะประยุกต์วิทยาศาสตร์และเป้าหมายของสถาบันออกมาเป็นภาคปฏิบัติ และการใช้ประโยชน์มากกว่าที่จะให้เป็นกฎเกณฑ์ หรือทฤษฎี
6. พวกแนวโน้มนักบริการทางสังคม (Social Service Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ ต้องการที่จะทำงานเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ สนใจเกี่ยวกับสังคม และศึกษาสาเหตุพฤติกรรมของคนในสังคมว่ามาจากสาเหตุใด

วาร์เรน (Warren 1966 อ้างใน Feldman and Newcomb 1970 : 1970 : 374-377) ได้แยกประเภทนักศึกษาจากการวิเคราะห์และสำรวจงาน นักศึกษาที่อยู่ในระดับเดียวกันในมหาวิทยาลัยของรัฐแคลิฟอร์เนียที่ออกได้ดังนี้

1. พวกแนวโน้มนักวิชาการ (Academic Orientation) นิสิต นักศึกษา ประเภทนี้มีลักษณะเน้นทางด้านวิชาการในสถาบันมาก ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนอก สถาบัน เชื่อว่าปณิธาน หรือจุดมุ่งหมายของสถาบันดีแล้ว ไม่ถือว่าสถาบันเป็นแหล่ง ผิดอาชีพ

2. พวกแนวโน้มนเป็นตัวของตัวเอง (Autonomous Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้มีลักษณะแยกตนเองออกจากกลุ่ม มีมาตรฐานเป็นของตนเอง ไม่สนใจผู้อื่น มีความประพฤติที่ไม่เหมือนผู้อื่น

3. พวกแนวโน้มนต่อต้านสังคม (Social Protest Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้มีลักษณะชอบสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีความเห็น ว่าปณิธานหรือวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยไม่ถูกต้อง ควรมีการแก้ไข ไม่เห็นความ สำคัญของมหาวิทยาลัย

4. พวกแนวโน้มนแบบศึกษิต (Intellectual Orientation) นิสิต นักศึกษา ประเภทนี้มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง ไม่สนใจกิจกรรมในชั้นเรียน มีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง ไม่สนใจกิจกรรมในชั้นเรียน มีความเชื่อมั่นใน ความคิดของตนเองเท่านั้น ไม่หาคำในสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย

5. พวกแนวโน้มนเน้นประเพณีดั้งเดิม (Traditional Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้มีลักษณะที่สนใจในกิจกรรมที่เป็นประเพณีของสถาบัน จะ เข้ามามีส่วนร่วมเป็นประจำ สนใจที่สังคมกับบุคคลสำคัญ ชอบทำตนเป็นผู้นำ ไม่ สนใจกิจกรรมนอกมหาวิทยาลัย ปักในมาตรฐานของกลุ่มคล้อยตามกลุ่ม

6. พวกแนวโน้มนไปในด้านวิชาชีพ (Vocational Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการเรียน คือ ให้ได้คะแนนสูงเพื่อนำไปใช้ ในการประกอบอาชีพ ไม่สนใจสังคม ไม่ซัดแย้ง หรือต่อต้านสถาบัน

7. พวกแนวโน้มนไม่สนใจใคร (Uncommitted Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ มีความประสงค์เพื่อเตรียมตัวออกไปทำงานเท่านั้น จะสนใจ เกี่ยวข้องกับ เรื่องภายนอกสถาบันมากกว่าในสถาบัน

8. พวกแนวโน้มนที่ไม่มีทิศทาง (Undirected Orientation) นิสิต นักศึกษา ประเภทนี้ มีลักษณะปฏิเสธหรือแยกตัวจากกลุ่มและชนบทธรรมเนียมประเพณี ไม่มีวัตถุประสงค์ของตนเองในการเข้าสู่สถาบัน อยู่นิ่งเฉยวัน ๆ หนึ่งเท่านั้น ยึด วัตถุประสงค์ของสถาบัน ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องการที่จะประกอบอาชีพ ไม่สนใจจะมีบทบาทอะไรร่วมกิจกรรมในกลุ่ม

9. พวกแนวโน้มนยึดตนเองเป็นหลัก (Self-Centered Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ จะมีลักษณะแสวงหาชื่อเสียงเกียรติยศของตนเอง แสวงหาความเข้าใจในตนเอง ไม่สนใจผู้อื่น

10. พวกแนวโน้มนทำตามรูปแบบ (Conformist Orientation) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ มีลักษณะต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับในการเป็นผู้นำของตนจากกลุ่ม เพื่อน และสิ่งที่สนใจมากที่สุด คือ การมีสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญ ต้องการไต่ระดับขั้น เพื่อประโยชน์ในการสมัครเข้าทำงานของหน่วยงานที่ต้องการ

เคนนิสตัน (Keniston 1966 อ้างใน Feldman and Newcomb 1972 : 374-377) ได้แบ่งนักศึกษาออกเป็น 7 ประเภทดังนี้

1. พวกนักวิชาชีพ (The Professionalist) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ จะทำงานหนัก ขยัน มีความกระตือรือร้นในงานวิชาการ ต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้ชำนาญในสาขาวิชาของตน แต่ในขณะเดียวกัน จะต่อต้านอุดมการณ์บางอย่าง เน้นในค่านิยมที่มากกว่าทฤษฎี

2. พวกกิจกรรม (The Activist) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ จะต่อต้าน บางสิ่งบางอย่างในสถาบัน หรือสังคมที่จะต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน

3. พวกที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (The Disaffiliate) นิสิต นักศึกษา ประเภทนี้ไม่เข้าสังคม แต่มีแนวโน้มในแง่วัฒนธรรม ไม่ต้องการมีสังคมที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน ต้องการเลือกทางของตนเอง

4. พวกที่ยิ่งใหญ่ในมหาวิทยาลัย (The Big Man on Campus) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ จะเน้นสังคมมากกว่าวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดั บอุดมศึกษา

5. พวกที่เน้นการฝึกงาน (The Apprentice) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้

มองการศึกษาเป็นการฝึกอาชีพ เพื่อเป็นหนทางนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในระดับฐานะของตนเองทางบ้าน เศรษฐกิจและสังคม

6. พวกไม่ประสบความสำเร็จ (The Underachiever) นิสิต นักศึกษา ประเภทนี้จะยอมรับค่านิยมของมหาวิทยาลัยและสังคม วิธีที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ แต่ไม่ยอมทำ

7. พวกรอคอยความสำเร็จ (The Gentleman in Waiting) นิสิต นักศึกษา ประเภทนี้มีความเห็นว่า เมื่อเข้ามาในสถาบันที่สูงส่งตนเองจะต้องสูงส่งกว่า สถาบันจะเป็นที่ชก เกลามุคคลิกภาพให้เขา

นิวคอมบ์ และคณะ (Newcomb, 1967 อ้างใน Feldman and Newcomb 374-377) ได้จำแนกนิสิต นักศึกษาออกตามค่านิยมหรือทัศนคติได้ 6 ประเภทดังนี้

1. ประเภทนักวิชาการ (The Scholars) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้มีความสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้การศึกษาเพิ่มเติมเสมอ เอาใจใส่รับผิดชอบต่อการปรับปรุงตนเอง มีเหตุมีผล เป็นคนคัมแคบในสังคม มีเพื่อนน้อย

2. ประเภทที่มีความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (Creative Individualists) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้จะมองตนเองว่ามีสติปัญญาสูง มีทุกสิ่งทุกอย่างเหนือผู้อื่น มีความคิดเป็นอิสระ มีศิลปะ มีความสามารถสูง

3. ประเภทที่เป็นตัวของตัวเองสูง (The Wild Ones) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้มีความเป็นตัวของตัวเองสูง แต่ไม่ใคร่ฉลาด ทำอะไรแตกต่างจากผู้อื่น โดยทั่วไปเป็นคนไม่เรียบร้อย ไม่ชอบทำงานหนัก ชอบความสนุกสนาน เบิกเผย ทำตนที่เด่น และเป็นคนหลงตนเอง

4. ประเภทที่ยุ่งกับการเมือง (Political Activists) นิสิต นักศึกษา ประเภทนี้เป็นนักปฏิรูป สนใจงานสาธารณประโยชน์

5. ประเภทกลุ่มสังคม (The Social Group) นิสิต นักศึกษาประเภทนี้ มีความเป็นตัวของตัวเองต่ำ มองกว่าสนใจแต่เฉพาะเรื่องของสังคม สนใจเรื่องสนุกสนาน ไม่สนใจงานวิชาการ ชอบนักเพื่อนต่างเพศ

6. ประเภทผู้นำ (Leaders) นิสิต นักศึกษา ประเภทนี้ชอบเข้าไปมีตำแหน่งต่าง ๆ ในการบริหารกิจการนิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัย

นิวคอมบ์ (Newcomb 1972 อ้างใน Walsh, 1973 : 51-51)

ได้ศึกษาถึงประเภท และลักษณะเฉพาะกลุ่มของนักศึกษา ได้จำแนกนักศึกษาดัง
ออกตามคุณลักษณะเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. พวกที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Individualists)
นักศึกษาดังประเภทนี้ จะมองตนเองว่าเป็นคนที่มีสติปัญญา มีทุกสิ่งทุกอย่างเหนือ
นักศึกษารุ่น โดยทั่วไปนักศึกษาพวกนี้มักยึดถือความคิดดั้งเดิมพร้อมทั้งปฏิบัติจริงจัง
โดยไม่คำนึงถึงว่าจะเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือไม่ ความจริงแล้ว นักศึกษาเหล่านี้
มีจินตนาการสูง มีความคิดอิสระ และอุทิศตนเพื่อการเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์
อย่างแท้จริง
2. พวกที่มีความขี้เกียจ (The Wild Ones) นักศึกษาประเภทนี้
มีลักษณะพิเศษ คือ มีความเป็นอิสระ คอทำงานพวกอนุรักษนิยม และไม่ชอบทำงาน
หนัก ชอบความสนุกสนาน และชีวิตที่ตื่นเต้น โดยทั่วไปเป็นคนไม่เรียบร้อย อยู่
ไม่สุขและเบิกเผย ชอบทำตัวเด่น และหลงตัวเอง
3. พวกนักวิชาการ (Scholars) นักศึกษาประเภทนี้สนใจการศึกษา
เพิ่มเติมเสมอ ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการศึกษา ค้นคว้า เป็นผู้ที่มีเหตุผล รู้จักการ
วิเคราะห์ แต่เป็นคนที่ไม่แคบในสังคม และมีเพื่อนน้อย
4. พวกที่ยุ่งกับสังคม (The Social Groups) นักศึกษาประเภทนี้
สนใจงานสังคม รักสนุก มีผู้รู้จักกันทั่วไป ชอบนักเพื่อนต่างเพศเสมอ ในขณะที่
เดียวกันต้องพยายามเรียนอย่างหนัก เพื่อให้ผ่านการศึกษา
5. พวกที่ชอบทำงานเป็นหัวหน้า (Leaders) นักศึกษาประเภทนี้
มีความสนใจเป็นพิเศษในองค์การนักศึกษา (Student Government) และมักจะ
เข้าไปมีตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์การดังกล่าว รวมทั้งในชุมชน หรือกลุ่มนิสิตประเภท
ต่าง ๆ ลักษณะที่เห็นได้ชัดเจน ก็คือ การทำตนเป็นผู้นับถือ และเป็นเจ้ากี้เจ้าการ
ในกิจการทั้งหลาย
6. พวกที่มีหัวรุนแรงในทางการเมือง (Political Activist)
นักศึกษาดังประเภทนี้มีจิตใจเป็นนักปฏิรูป ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการเมืองในระดับมหาวิทยาลัย

หรือการเมืองในระดับประเทศ หรือท้องถิ่นก็ตาม ลักษณะพิเศษที่สำคัญของนักศึกษา คือ การชอบแข่งขัน ให้ความสนใจกับงานที่ติดต่อกับประชาชน สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง รวมทั้งนโยบาย หรือประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วไป

ซูเมอร์ และ แสตนฟีลด์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวบทบาทของนักศึกษา คือ ใ้ค้จำแนกประเภทของแนวบทบาทนักศึกษา (Type of Student Role Orientation) ของมหาวิทยาลัยแมทซาชูเซต โดยให้นักศึกษาตอบแบบสอบถาม และสามารถจำแนกออกได้ 8 แนวบทบาท ดังนี้

1. แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์ (Academic and Scholarly Role Orientation) พวกนี้จะสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนในเนื้อหาสาระความรู้ อย่างเป็นทางการ ในวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบัน
2. แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา (Intellectual Role Orientation) พวกนี้เป็นพวกที่มีสติปัญญาดี ชอบคิด และคิดกว้างกว่าแวดวงวิชาการ จะอยู่ในโลกของศิลปะ ปรัชญา และความคิด โดยไม่อ้างถึงโครงสร้างทางวิชาการในสถาบัน จะสนใจความรู้นอกสถาบัน ไม่ใคร่สนใจความรู้ในสถาบันนัก
3. แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ (Consummatory Collegiate Role Orientation) จะเป็นพวกที่สนใจกิจกรรมทางสังคม ทั้งที่เป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผน มีทัศนคติว่ากิจกรรมเป็นสิ่งสนุกสนาน เป็นคนชอบสนุกรักสนุก จะพยายามใช้ชีวิตในสถาบันอย่างคุ้มค่า โดยจะเข้าร่วมกิจกรรมเกือบทุกอย่างด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน จึงจัดเป็นคนที่ย่างขวางในสถาบัน
4. แนวบทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์ (Instrumental Collegiate Role Orientation) พวกนี้จะสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นในสถาบัน ชอบเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมนั้น ๆ หรือไม่ก็มีส่วนร่วมเป็นกรรมกรกิจกรรม มุ่งนำประสบการณ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ในอนาคต
5. แนวบทบาทนิยมการใช้ชีวิตแบบกรีก (Orientation to Greek-Letter System) เป็นพวกที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบความเป็นอยู่แบบกรีก ซึ่งเป็นพวกที่บิดา มารดา ร่ำรวย จะมีหอพักขนาดใหญ่อาศัยอยู่ร่วมกัน แต่จะแยกหอพัก

หญิงชาย มีประเพณี ระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมอยู่ในกลุ่ม ไม่มีนิสัยนักศึกษา
อื่น ๆ เป็นพวกที่มีสติปัญญาดี มีมรรยาทแบบผู้ดีเถา และจะมีการปกครองดูแลกัน
เอง แต่ละหอพักของพวกนี้จะมีผู้ใหญ่ดูแลเรื่องทั่ว ๆ ไปเพียงคนเดียว จากการ
ศึกษาของ ซูเมอร์ และแอสตันฟิลล์ พบว่า พวกนี้จะมีแนวบทบาทที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม
เสริมหลักสูตร และพวกแนวบทบาทในการใช้ชีวิตนิสิต นักศึกษาอย่างคุ้มค่า

6. แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ (General Vocational) นิสิต นักศึกษาพวกนี้จะมีความสนใจศึกษาเล่าเรียนเพื่อฝึกทักษะและ
ประสบการณ์ทางอาชีพ โดยมุ่งฝึกตนเองเพื่อการมีอาชีพในอนาคต

7. แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม (Social Development Role Orientation) นิสิต นักศึกษาพวกนี้สนใจ และเอาใจใส่กับงานและกิจกรรมที่
เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม ชอบที่จะพบปะกับประชาชนมาก ๆ ชอบให้ความช่วยเหลือ
ประชาชนในสังคม

8. แนวบทบาทที่ทำพ้อเป็นพิธี (Ritualistic Role Orientation) นิสิต นักศึกษาพวกนี้จะอยู่กับบ้านมากกว่ามามหาวิทยาลัย จะสังเกตได้ คือ เมื่อ
หมดชั่วโมงเรียนในแต่ละวันจะกลับบ้านทันที ไม่สนใจสถาบัน ไม่สนใจกิจกรรม และ
สิ่งแวดลอมต่าง ๆ ในสถาบัน เรียนไปเรื่อย ๆ ในฐานะผู้เรียน ชอบที่จะอยู่
คนเดียวเฉย ๆ ไม่สนใจใคร ไม่กระตือรือร้นต่อสิ่งต่าง ๆ และการเรียน

เทียนใจ ชิวภักดี (2516 : 110-11) ได้จัดแยกประเภทนักศึกษาไทย
ออกเป็นประเภทใหญ่ 2 ประเภท ดังนี้

1. นักศึกษาที่เข้ามาต้องการเรียน ได้แก่ พวกที่เข้ามาเรียนในมหา-
วิทยาลัยในขณะที่ชอบและชอบเข้าได้ หรือผู้ที่ชอบเข้าเรียนในขณะที่ไม่ชอบ แต่มีความ
ต้องการที่จะเรียน นักศึกษาประเภทนี้เมื่อเข้ามาเรียนแล้วจะตั้งใจเรียน ปฏิบัติตาม
ข้อบังคับที่ทางมหาวิทยาลัยวางไว้ และมีความกระตือรือร้นในการศึกษา เพราะมี
แรงจูงใจ คือ ต้องการที่จะได้ปริญญาบัตร

2. นักศึกษาที่เข้ามาเพราะความจำเป็น ได้แก่ พวกที่เข้ามาหาวิทยาลัย
โดยเป็นความรู้สึกของตนเอง ซึ่งอาจเป็นเพราะถูกบังคับ ถูกกดขี่จากญาติพี่น้อง
บังคับให้เรียนในคณะที่ไม่ชอบ เช่น เป็นคณะที่หางานทำไ้ได้ง่าย เคยเป็นที่เรียนของ
พ่อแม่ เป็นต้น นิสิตนักศึกษาของไทยส่วนมาก ต้องพึ่งเงินค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

จากยูนิคอร์นจะไม่ทำงานในขณะที่เรียน เมื่อเข้าไค้แล้วจะไม่ชอบเรียนในขณะที่สอบไค้ นิสิต นักศึกษาประเภทนี้บางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหาในมหาวิทยาลัย คือ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เกิดการเรียนรู้

สรรเสริญ อุทัยเฉลิม (2514 : 183-184) ไค้แบ่งนิสิต นักศึกษาไทยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทมาเรียนเพื่อหาความรู้อย่างเดียว ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมสังคมภายนอก เป็นพวกนอนหนังสือ
2. ประเภทมาเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพื่อตนเองและสังคม พวกนี้จะต่างกับพวกแรก เขาจะศึกษาเรื่องเกี่ยวกับสภาพสังคม ไขเวลาว่างออกไปบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อช่วยเหลือสังคมให้ดีขึ้น
3. ประเภทแสวงหาแนวคิดใหม่ พวกนี้เป็นพวกที่ไค้ชื่อว่า เป็นพวกหัวก้าวหน้า ไม่ยอมหยุดนิ่ง พยายามหาความรู้ใหม่ แสดงออกซึ่งความคิดใหม่ ๆ แปลก ๆ พวกนี้ไค้ชื่อว่าเป็นปัญญาชน พวกนี้ถ้าได้รับการเอาใจใส่จากอาจารย์ช่วยชี้แนะแนวทางให้ข้อคิดที่ถูกต้อง ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของพวกนี้ จะทำให้กลุ่มนี้ขึ้นนำกลุ่มอื่น ๆ ไค้ เพราะถือว่าเป็นกลุ่มก้าวหน้า หรือกลุ่มปฏิกริยา

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ไค้ศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรมย่อยโดยยึดหลักของ คอฟแมน (Joseph Kauffman) แบ่งนิสิตนักศึกษาออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มชอบสมาคม (Collegiate) เป็นนิสิต นักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีเงินหรือชนชั้นกลาง ซึ่งสนใจวิชาชีพในสังคม การกีฬา การบำเพ็ญประโยชน์ สำหรับนิสิต นักศึกษาในสหรัฐอเมริกา กลุ่มนิสิต นักศึกษาส่วนใหญ่มักจะอยู่ตามบ้านของสังคมที่มีอักษรกรีกตัวย่อเป็นเครื่องหมาย เช่น กลุ่มซนิษฐาชน และภราครชน พวกนี้บางครั้งจะต่อต้านอาจารย์ที่เน้นความตองการที่จะพัฒนาสติปัญญา ส่วนนักศึกษาไทย จะพบว่าเป็นกลุ่มที่มาจากครอบครัวชนชั้นกลางหรือสูง เป็นครอบครัวที่มาจากสังคมศิวิไลซ์ เป็นพวกที่เรียนทางรัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ ลักษณะทั่วไปจะเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือสังคมไค้

2. กลุ่มชอบอาชีพ (Vocational) กลุ่มนี้มักสนใจการฝึกฝนอาชีพ โดยเฉพาะ พวกนี้ส่วนใหญ่มาจากพื้นฐานของชนชั้นกรรมอาชีพ นักศึกษากลุ่มนี้จะมีทัศนคติว่า อุดมศึกษาคือสถาบันที่ให้โอกาสแก่เขาในการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และยกสถานะทางสังคมให้ตน ฉะนั้นนิสิต นักศึกษากลุ่มนี้มักจะเลือกสาขาวิชาชีพทางวิศวกรรม ชุรกิจ บัญชี ครุศาสตร์ และเทคโนโลยี สำหรับนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย กลุ่มนี้สนใจวิชาเรียนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการงานที่จะประกอบต่อไปในอนาคต พวกนี้มักจะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีอาชีพเกี่ยวกับ ชุรกิจ การค้าขาย ลูกจ้างบริษัท ซึ่งมีฐานะครอบครัวปานกลาง

3. กลุ่มชอบวิชาการ (Academic) กลุ่มนิสิต นักศึกษากลุ่มนี้มักจะมุ่งความสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชั้นกลาง และมีพ่อแม่ที่มีการศึกษาก็ มักจะสนใจการศึกษา และเลือกสถาบันที่ดี ๆ มีชื่อเสียง เข้าไคยาก เพื่อจะแข่งขันทางประสิทธิภาพในการเรียน พวกนี้จะพยายามเรียนเพื่อให้ได้ปริญญาสูง ๆ ในสาขาที่ตนสนใจ มักไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับคนในสังคม มีเพื่อนน้อย บางครั้งจะมีนิสัยเห็นแก่ตัว มุ่งผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าที่จะช่วยเหลือสังคม และคนอื่น ๆ ในสังคม

4. กลุ่มนอกรูปแบบ (Non-Conformist) กลุ่มนักศึกษากลุ่มนี้จะไม่ยอมรับค่านิยมใด ๆ ของนักศึกษาทั้งสามกลุ่มดังกล่าวแล้ว เพราะพวกนี้จะสนใจเรื่องความคึกและอุดมคติอย่างลึกซึ้ง และมักจะมีลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันและระบบต่าง ๆ กลุ่มนี้รวมทั้งกลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมนิยมบุปผาชน และพวกที่ชอบการแตกแยก ซึ่งบางครั้งก็จะเป็นพวกที่อยู่เฉย ๆ แต่เมื่อไม่พอใจระเบียบต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยก็มักจะรวมตัวต่อต้านไคอย่างรวดเร็ว พวกนี้มักจะเป็นผู้นำของนิสิตนักศึกษา และมักจะมีวิธีการที่จะทำให้กลุ่มนิสิต นักศึกษาส่วนใหญ่ทำตามตนเองไค เพราะกลุ่มพวกนี้มักจะคิดอะไร ๆ ไคฉับไว เฉียบคม และมีทักษะในการใช้ภาษาไค

นอกจากนี้ ยังมีผู้จำแนกนิสิต นักศึกษาตามความสามารถเฉพาะที่ไคสำคัญ 3 ไคัน คือ

1. เก่งคิด (Idea) นักศึกษาบางคนไค้วยสภาพสติปัญญา และพื้นภูมิทางการศึกษา และการฝึกอบรมที่ไคผ่านมา ทำให้เขาไคมีความสามารถในการใช้ความคิดเนื้อหาวิชา หรือทฤษฎีไคมากกว่าคนอื่น

2. เก่งคน (People) บางคนมีความโน้มเอียงที่จะมีทักษะในการทำงานกับคนได้ มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักการสื่อความหมาย การติดต่อ หรือการจกการที่ต้องเกี่ยวกับคน

3. เก่งงาน (Things) บางคนไม่ใคร่ถนัดทฤษฎี ไม่ใคร่ลึกซึ้ง หรือไม่ถนัดที่จะทำงานกับคน แต่ถ้าให้ทำงานอะไรที่ต้องลงมือปฏิบัติแล้ว จะสามารถทำได้ กล่าวคือ เป็นนักปฏิบัติ (แพทริเซีย 1974 อ้างใน ประกอบ คุปรัตน์ 2527 : 192)

ทองเวียน อมรัชกุล (2525 : 38-39) ได้เสนอลักษณะของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยตามชั้นปี ดังนี้

นักศึกษปีที่ 1 นักศึกษาพวกนี้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจในการศึกษาหาความรู้ความคึกต่าง ๆ ต้องการเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหาของโลก รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง แสวงหาฐานะส่วนตัว มีความเป็นมิตร ผูกพันอยู่กับเพื่อนและชอบรวมอยู่ในกลุ่ม เป็นผู้ที่มีมนุษยธรรม สุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้มครอง และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความรู้สึกทั่วไปของนักศึกษาในการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกกระตือรือร้นระหว่างความกลัวและความตื่นเต้น พวกนี้จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

นักศึกษปีที่ 2 ส่วนใหญ่มักจะเกิดความไม่พอใจมหาวิทยาลัย แต่ในบางกรณีก็เพียงแต่จะมีความเบื่อ และรู้สึกเฉย ๆ ไม่ยินดียินร้ายต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพราะพวกนี้ถูกทอดทิ้ง และไม่ได้รับการเอาใจใส่ จนกระทั่งนักศึกษาเกิดความรู้สึกเองขึ้นมาว่า ตนเองเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นทางออกของนิสิตเหล่านี้คือ การริเริ่มสร้างความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น (Peer Culture)

นักศึกษปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของตนเองเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะในลักษณะที่สูงมาก มีความคิดเป็นแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน มีความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรง

นักศึกษาปีที่ 4 มีแนวโน้มที่จะหันความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย จะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจชั้นเรียน และความเป็นอยู่ของนักศึกษา รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนิสิตด้วยกันเอง โดยส่วนใหญ่จะสนใจกับเรื่องส่วนตัว

จากลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ เมื่อนำมาประมวลเข้าด้วยกันแล้ว จะเป็นดัชนีชี้ให้เห็นว่านักศึกษาเหล่านั้นอยู่ในแนวบทบาทใด เนื่องจากแนวบทบาทมีหลายแนวบทบาท ดังนั้นแนวบทบาทคือรูปแบบพฤติกรรม ซึ่งมีลักษณะเด่นเฉพาะตนในส่วนที่สำคัญชัดเจน

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทของแนวบทบาทนักศึกษาพยาบาล โดยยึดหลักของ ชูเมอร์ และ สแตนฟิลด์ (Schumer and Standfield 1966 : 374-377) และลักษณะนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย เป็นแนวทางในการกำหนดคแนวบทบาทได้ 8 ด้าน ดังนี้

1. แนวบทบาททางวิชาการ และการเป็นคัมภีร์ (Academic and Scholarly Role Orientation) พวกนี้จะสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนในเนื้อหาสาระ ความรู้อย่างเป็นทางการ ในวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบัน

2. แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา (Intellectual Role Orientation) พวกนี้เป็นพวกที่มีสติปัญญาดี ชอบคิด และคิดกว้างกว่าแวดวงวิชาการ จะอยู่ในโลกของศิลปะ ปรัชญา และความคิด โดยไม่อ้างถึงโครงสร้างทางวิชาการในสถาบัน จะสนใจความรู้นอกสถาบัน ไม่ใคร่สนใจความรู้ในสถาบันนัก

3. แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ (Consummatory Collegiate Role Orientation) จะเป็นพวกที่สนใจกิจกรรมทางสังคม ทั้งที่เป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผน มีทัศนคติว่ากิจกรรมเป็นสิ่งสนุกสนาน เป็นคนชอบสนุกรักสนุก จะพยายามใช้ชีวิตในสถาบันอย่างคุ้มค่า โดยจะเข้าร่วมกิจกรรมเกือบทุกอย่างด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน จึงจัดเป็นคนที่กว้างขวางในสถาบัน

4. แนวบทบาทในการนำประสมการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไป
ใช้ประโยชน์ (Instrumental Collegiate Role Orientation) พวกนี้
จะสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นในสถาบัน ชอบเป็นผู้นำในการทำ
กิจกรรมนั้น ๆ หรือไม่ก็มีส่วนร่วมเป็นกรรมการกิจกรรม มุ่งนำประสมการณ์ที่ได้
จากการทำกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ในอนาคต

5. แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ (General Voca-
tional) นิสิต นักศึกษาพวกนี้จะมีความสนใจศึกษาเล่าเรียน เพื่อฝึกทักษะและ
ประสมการณ์ทางอาชีพ โดยมุ่งฝึกฝนตนเองเพื่อการมีอาชีพในอนาคต

6. แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม (Social Development Role
Orientation) นิสิต นักศึกษาพวกนี้สนใจ และเอาใจใส่กับงานและกิจกรรม
ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม ชอบที่จะพบปะกับประชาชนมาก ๆ ชอบให้ความช่วยเหลือ
ประชาชนในสังคม

7. แนวบทบาทที่ท่าพอเป็นพิธี (Ritualistic Role Orientation)
นิสิต นักศึกษาพวกนี้จะอยู่กับบ้านมากกว่ามามหาวิทยาลัย จะสังเกตได้ คือ เมื่อหมด
ชั่วโมงเรียนในแต่วันจะกลับบ้านทันที ไม่สนใจสถาบัน ไม่สนใจกิจกรรม และสิ่ง
แวดล้อมต่าง ๆ ในสถาบัน เรียนไปเรื่อย ๆ ในฐานะผู้เรียน ชอบที่จะอยู่คนเดียว
เฉย ๆ ไม่สนใจใคร ไม่กระตือรือร้นต่อสิ่งต่าง ๆ และการเรียน

8. แนวบทบาทนักทรงคทางการเมือง (Political Activists Role
Orientation) นักศึกษาประเภทนี้สนใจเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง
และการบริหาร โดยมีความสนใจในระดับสถาบัน และระดับประเทศ ชอบติดตาม
เรื่องราวข่าวสารทางการเมือง การปกครอง ชอบอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ ชอบฟัง
ชอบสนทนาเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง รวมไปถึงของต่างประเทศด้วย
เมื่อเห็นว่าผู้บริหาร อาจารย์ หรือแม้แต่สโมสรมักศึกษากะทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่
เป็นธรรม ก็จะวิพากษ์วิจารณ์ หรือไม่ก็จะทำการต่อต้าน ทำการประท้วงควยวิธีการ
ใดวิธีการหนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะพยาบาล

สำหรับบทบาทของพยาบาลนั้น บุคคลในแต่ละสังคมต่างก็คาดหวังบทบาทของพยาบาลไว้แตกต่างกันตามวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วพยาบาลจะมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ต้อนรับ ผู้ที่มาติดต่อกับพยาบาลต่างก็คาดหวังว่าจะได้รับการต้อนรับฉันทมิตร ในฐานะเท่าเทียมกัน พยาบาลเป็นตำแหน่งที่สังคมได้กำหนดให้เป็น ผู้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ทั้งคนปกติและผู้เจ็บป่วย เพื่อให้เขาเหล่านั้นมีอนามัยดี หลีกเลี่ยงจากความเจ็บไข้ สามารถช่วยตนเองได้เร็วที่สุด เขาต้องการพยาบาลที่มีความสุภาพ พุดจาไพเราะ อ่อนหวาน และส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย
2. เป็นผู้ช่วยเหลือแพทย์ในการรักษา ผู้ป่วยต่างหวังว่าพยาบาลเป็นผู้มีความสามารถในการสังเกตอาการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโรค และจะช่วยเหลือผู้ป่วยได้ทันทั่วทั้งที่ แพทย์ก็มีความไว้วางใจ เชื่อในความรูความสามารถ และการปฏิบัติงานของพยาบาล หวังว่าพยาบาลจะเข้าใจในแผนการรักษาของแพทย์ และนำแผนการรักษานั้น ๆ ไปปฏิบัติต่อผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง มีความคล่องแคล่วว่องไว ในการใช้เครื่องมือในการรักษาต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบเขตหน้าที่พยาบาล
3. เป็นผู้ให้การพยาบาลที่มีความสามารถในการประเมินความต้องการของผู้ป่วย ทั้งทางกาย ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม วัตถุประสงค์ปฏิกิริยาของผู้ป่วย และช่วยสนับสนุนผู้ป่วยให้แสดงออกถึงความรู้สึก สามารถจัดแผนการพยาบาลได้ถูกต้องเหมาะสม ตามลักษณะและอาการของผู้ป่วย
4. เป็นแม่บ้านของหอผู้ป่วยที่มีความเป็นระเบียบ สะอาด เป็นแม่บ้านที่สุชุม รอบคอบ ดูแลเจ้าของเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลให้ใช้การได้คืออยู่เสมอ
5. เป็นผู้ประสานงานที่ดี ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ระดับใด รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ญาติติดต่อ หรือมาเยี่ยมผู้ป่วยในโรงพยาบาล
6. เป็นผู้ทำหน้าที่แทนผู้อื่นได้ (Sorogate) เช่น ในขณะที่ให้การพยาบาลผู้ป่วย บางครั้งพยาบาลอาจจะต้องทำตนเสมือนเป็น มารดา เพื่อน พี่ น้อง หรือครูผู้แนะนำของผู้ป่วย ซึ่งถ้าพยาบาลสามารถแสดงบทบาทเสมือนบุคคลที่ผู้ป่วยคาดหวัง หรือต้องการได้มากเท่าใด ผู้ป่วยก็จะยิ่งรู้สึกสบายใจ และเกิดความไว้วางใจมากยิ่งขึ้น ทำให้สัมพันธภาพระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วยดีขึ้น เช่น ในบทบาทของมารดานั้นพยาบาลสามารถสุข จะใช้มาก ยกตัวอย่าง กรณีไปเยี่ยมครอบครัวที่เด็กถูก

หอกิ่ง หรือเด็กที่เป็นที่รังเกียจของพ่อ แม่ พยายามจะช่วยแสดงบทบาทของมารดาให้ผู้ที่เป็นมารดาที่แท้จริงได้สำนึก และดูแลลูกของตนให้ดีขึ้นได้ (จำเรียง ฎุมะ จำเรียง ฎุมะสุวรรณ 2521 : 36-37)

กิจกรรมการพยาบาลเป็นงานหนัก พยาบาลจะทองปฏิบัติภารกิจตลอด 24 ชั่วโมง และ 7 วันในรอบสัปดาห์ การหยุดพักผ่อนในรอบวัน หรือสัปดาห์จึงไม่เหมือนกับปฏิบัติการะกิจในวิชาชีพอื่น ๆ พยาบาลต้องรับผิดชอบต่อยุ่ป่วย ทองเผชิญปัญหาที่จะทองใช้วิจารณญาณ สติปัญญา ความรู้ และไหวพริบ ในการตกลงใจ ปฏิบัติการเพื่อช่วยเหลือชีวิตมนุษย์ ฉะนั้นการเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาล จึงทองอาศัยการมีคุณสมบัติเฉพาะบางประการของผู้เรียน ทั้งใน ด้านความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ การเสียสละ ความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจผู้ที่เจ็บป่วย ตลอดจนทองมีความอดทน และมีสุขภาพสมบูรณ์ดี สมาคมทางการศึกษาพยาบาลแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (The National League of Nursing Education) ได้กำหนดคุณลักษณะของพยาบาลที่ดีไว้หลายประการ ซึ่งนำมาใช้เป็นลักษณะเฉพาะของวิชาชีพได้เป็นอย่างดี ดังที่ รีชี (Reeche 1961 : 172 อ้างใน สมพันธ์ วิทยุธีระนันท์ และคณะ 2521 : 5)

รู้จักปรับตนเอง	ว่องไว	มีความสนใจกว้างขวาง
เห็นอกเห็นใจผู้อื่น	มีความคิดลึกซึ้ง	เป็นที่ไว้วางใจได้
ร่าเริงแจ่มใส	มีสติรอบคอบ	ให้ความร่วมมือดี
มีอารมณ์ที่มั่นคง	กระตือรือร้น	เปิดเผย
กล้าหาญ	สุขภาพเรียบร้อย	ยินดีรับคำวิพากษ์วิจารณ์
มีการตัดสินใจดี	ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ	มีความเป็นอิสระ
มีแผนในการทำงาน	ซื่อสัตย์	มีระเบียบ
สุขภาพสมบูรณ์	เฉลียวฉลาด	มีอารมณ์ขัน
มีความอดทน	ไหวพริบดี	รู้จักมีสัจสัตถ
และเสียสละ		

การศึกษาวิชาชีพพยาบาล เป็นการศึกษาที่มีเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนการเรียนในสาขาอื่น ๆ เพราะทองปฏิบัติต่อบุคคลที่มีชีวิต ซึ่งไม่อยู่ในภาวะที่จะทดลองได้ ฉะนั้นการศึกษาพยาบาล จึงจัดระบบการเรียนการสอนแบบการศึกษาบริสุทธิ์ (Pure Education) ไม่ได้ หลักสำคัญที่นักการศึกษาทั้งตระหนัก คือ ความสมดุลระหว่างภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ หรือความสมดุลระหว่างอุดมการณ์ กับความเป็นจริง (Ideal and Reality)

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

รายงานการวิจัยในต่างประเทศ

คอฟแมน (Kauffman 1968 : 19-21) ได้วิจัยสภาพนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา มีลักษณะใกล้เคียงกับสภาพนิสิต นักศึกษาไทยในปัจจุบัน คือ

1. ผู้ที่เข้ามาแสวงหาความรู้ และมุ่งมั่นตกลงปลงใจในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งเขามีความเชื่อถือนั้น ๆ เขาอยากจะมีความสัมพันธ์กับชีวิตจิตใจของวิชาที่เรียน แต่มักจะผิดหวัง เพราะไม่ไคพบเช่นนั้น

2. ต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม เพราะบางครั้งเมื่อเข้ามาในมหาวิทยาลัยก็เกิดความรู้สึกเหมือนคนหลงทาง การที่เข้ามาวิทยาลัย เพราะเขานึกว่าจะเป็นสิ่งที่ทำให้เขาไคคลายความสัมพันธ์ ไคลัดกับทางบ้าน พยายามหาทางไคห่างจากบ้านเพื่อต้องการความอิสระ จึงต้องการคนที่ช่วยสนองความต้องการทางจิต หากคนที่ถูกใจเป็นเพื่อน

3. เป็นคนมีอุดมคติและใจดี แต่บางครั้งสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยก็ทำลายอุดมคตินั้นเสีย เขาอยากที่จะช่วยคนอื่น และสนใจปัญหาของสังคม ซึ่งในคานนี้มหาวิทยาลัยจะไคไคไม่ถึง หรือเห็นความต้องการของเขา จึงไคไคคอยช่วยจัดประสมการณ์ หรือเปิดโอกาสให้เขาไคทดลองทำงานที่ใช้วิชาการที่เรียนอยู่ในห้องเรียนกับชีวิตประจำวัน

4. มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน แต่เพราะว่ามีสิ่งยั่วยุรอบคานที่ผลักดันให้หันเหทิศทางไปทางอื่น กิจกรรมต่าง ๆ สนุกสนานกว่า ไคต้องกังวล เตือกเนื้อร้อนใจ และไครับการบีบคั้นจากการเรียน นักศึกษาบางคนอาจตั้งความหวังในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาไว้สูงมาก เมื่อเข้ามาศึกษาแล้วไคไคไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็รู้สึกเสียใจและผิดหวังมาก จึงต้องหันความสนใจไปคานอื่น ซึ่งบางครั้งอาจจะนำไปสู่ปัญหาการเล่นการพนัน และการติดยาเสพติดซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ

5. ต้องการค้นพบตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง แต่ส่วนใหญ่มักจะไม่พอใจความปรารถนา และทุกสิ่งในตัวเองนัก นอกจากนี้การเรียนในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาบางประเภท ไม่ได้ช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้ค้นพบความสามารถของตนเอง บางครั้งทำให้นักศึกษาเข้าใจผิดว่าตนเองโง่มาก เพราะเพียงสาเหตุจากการสอบไล่ตกเพียง 1 วิชาเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถพัฒนาความสามารถด้านอื่น ๆ ขึ้นมาเลย

6. มีความซัดเซงและมีความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการบริหาร ลักษณะของนิสิตนักศึกษาในค่านี้อาจเปลี่ยนแปลงไปในบางมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของมหาวิทยาลัยบ้าง โดยการมีนิสิต นักศึกษาตัวแทนที่มีส่วนร่วมในการบริหาร จะทำให้เขาได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องขึ้น เพราะเขาเชื่อว่าผู้แทนของเขาต้องมีความภักดีต่อกลุ่ม ดังนั้นข้อมูลที่ไต่ข้อมมีความเที่ยงตรง และสิ่งที่ตัวแทนของเขาทำ ขอมตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้

โอซากิ (Ozaki 1972 : 3699-A) ได้วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษาในสถาบันของรัฐ พบว่า

1. นักศึกษาชีววิทยาไม่สนใจเรื่องวัฒนธรรมย่อยเป็นพิเศษ จะมุ่งหาความสำเร็จทางค่านิวิชาเอก
2. วัฒนธรรมย่อยกลุ่มวิชาการ และกลุ่มผิดแปลกไปจากเกณฑ์ปกติ มีแนวโน้มไปในทางศิลปะมากกว่าวัฒนธรรมย่อยแบบวิชาชีพและแบบกิจกรรม
3. วัฒนธรรมย่อยแบบวิชาชีพแสดงความพึงพอใจสูงกับคณาจารย์ของวิทยาลัย และวิชาเอกของเขามากกว่าวัฒนธรรมย่อยกลุ่มอื่น
4. วัฒนธรรมย่อยแบบอาชีพ และกิจกรรมมีความพึงพอใจกับการบริหารของวิทยาลัยมากกว่ากลุ่มวิชาการและกลุ่มผิดแปลกไปจากเกณฑ์ปกติ

ฮัทเชินสัน (Hatchenson 1978 : 702-A) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบการใช้ชีวิตนักศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่า นิสิต นักศึกษามักจะมีรูปแบบในการเลือกเข้ากลุ่มด้วยตนเอง อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงบุคลิกเบื้องต้นของตัวนักศึกษาเอง ในค่านวัฒนธรรมย่อย และมีความสัมพันธ์

กับนิสิต นักศึกษาที่มีวัฒนธรรมย่อยเดียวกันมากกว่านิสิต นักศึกษาที่อยู่ในวัฒนธรรมอื่น ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ข้อค้นพบจึงเป็นการสนับสนุนทฤษฎีของ คลาก และโท

ฟาร์เรล (Farrel 1979 : 118-A) ได้วิจัยเรื่อง วัฒนธรรมย่อยของนักศึกษาและจุดมุ่งหมายของสถาบัน: วิเคราะห์ระยะยาวโดยใช้แบบสอบถาม พบว่า นักศึกษาชายกลุ่มวิชาชีพจะเป็นผู้แสดงออกอย่างเกินขอบเขต และในขณะเดียวกัน นิสิต นักศึกษาหญิง กลุ่มวิชาการมีการแสดงออกเกินขอบเขตเช่นเดียวกัน นักศึกษาในกลุ่มสังคม จะมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงมาก กลุ่มนักวิชาการจะมีเชาวน์ปัญญาสูง กลุ่มวิชาชีพจะเป็นกลุ่มที่มีความต่อต้านสูง นักศึกษาจะเน้นสถาบัน และตัวเองพรอมกัน นักศึกษาส่วนมากจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของสถาบัน ซึ่งจะมีผลสะท้อนกลับ คือ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ การเข้าสังคม และการพัฒนาตนเอง

เคนเนดี (Kennedy 1976 : 723-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การให้บริการแก่นักศึกษาในสถาบัน พบว่า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษา กับอายุ เพศ สถานภาพ (โสด ครองครัว) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษากับวิทยาลัยนี้ พบว่า มีความสัมพันธ์กัน
3. พวกชีวิตมหาวิทยาลัยเป็นผู้รู้เกี่ยวกับผู้บริหารนักศึกษามากที่สุด และเห็นว่ามีความสำคัญ ในขณะที่พวกเขาก็จะไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ระบุเรื่องบริการนักศึกษา และให้ความสำคัญน้อย
4. สำหรับนักปราชญ์ พวกนักศึกษาทั่วไปมีแนวโน้มที่จะใช้บริการบ่อยขึ้น ส่วนพวกที่ห่างเหินทั่วไป ห่างเหินสังคม
5. พวกที่ไม่มีอารมณ์สอดคล้องกับสติปัญญา พอใจในบริการที่ได้รับ พวกอ่อนหัดในสังคม และพวกเขาก็จะไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีความพอใจในบริการอยู่ในระดับต่ำ

วี (Viehe 1978 : 5852-A) ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาตัวกำหนดสภาพแวดล้อมและผลผลิตของนักศึกษาในวัฒนธรรมย่อยในหอพักของมหาวิทยาลัย โดยใช้มาตรการวัดสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า

1. สถาปัตยกรรมของหอพักมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษา.
2. โปรแกรมการศึกษาที่จัดในหอพัก มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษา

ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่า ผลผลิตทางวิชาการในสภาพแวดล้อมของหอพัก และปริมาณการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหอพัก

ทูมาเจียน (Toomajian 1974) ได้วิจัยเรื่อง "การรับรู้อิทธิพลของอาจารย์ต่อนักศึกษาด้านแนวโน้มทางการเมือง: ศึกษาเฉพาะสามภาควิชาของมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์" ผลการวิจัยพบว่า

1. หัตถ์คดีและแนวโน้มของนักศึกษา แตกต่างกันโดยวิชาเอก
2. อาจารย์ที่เป็นสมาชิกในการศึกษาคั้งนี้ ไม่มีอิทธิพลอย่างมากต่อแนวโน้มทางการเมืองของนักศึกษา
3. ปริมาณการรับรู้แนวโน้มทางการเมืองของนักศึกษาดันแปรตามแนวโน้มของวัฒนธรรมย่อยของอาจารย์
4. ปริมาณการรับรู้แนวโน้มทางการเมืองของนักศึกษา ดันแปรตามแนวโน้มของวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษางกลุ่ม
5. อาจารย์ในวัฒนธรรมบางกลุ่มมีผลกระทบอย่างมาก ต่อนักศึกษาในบางวัฒนธรรม และอิทธิพลของอาจารย์ดันแปรตามแนวโน้มของวัฒนธรรมย่อยของทั้งนักศึกษาและอาจารย์

ผลงานการวิจัยสภาพนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา มีลักษณะใกล้เคียงกับสภาพนิสิตนักศึกษาของไทยในปัจจุบัน กังคอฟแมน (Kauffman, 1968 อ้างใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2527 : 27-28) ได้วิจัยเกี่ยวกับลักษณะของนักศึกษาในแต่ละชั้นปีดังนี้

1. ปีที่ 1 นิสิตนักศึกษารูสึกสนใจ ขึ้นเต้นต่อทุก ๆ สิ่งที่อยู่รอบคาน ไม่ว่าจะ

เป็นกิจกรรมการเรียน หรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย เขาอยากเรียน มีความตั้งใจในการศึกษา และอยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจะสนิทสนม และเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์

2. ปีที่ 2 เขาไม่ใคร่พอใจครู อาจารย์ เริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้ง และเป็นปฏิปักษ์ต่อมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น

3. ปีที่ 3 เขามักสงวนเจียม ซอมอยู่กับกลุ่มเพื่อน ๆ ของเขามากกว่า มีความเฉยเมยต่อสังคมมหาวิทยาลัยและต่อการเรียน อาจมีความคิดที่จะมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทพอที่จะเป็นคู่รัก

4. ปีที่ 4 เขาจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่จะยุ่งเกี่ยวกับ การงาน การศึกษา และความก้าวหน้าในอนาคต

ผลการวิจัยในประเทศ

ไพฑูรย์ สินดารัตน์ (2527 : 1-13) ได้วิจัยเรื่อง "รูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" จุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะการใช้ชีวิตของนิสิต โดยแบ่งตามลักษณะกลุ่มออกเป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่มกิจกรรม กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการและกลุ่มวิชาชีพ และศึกษาเปรียบเทียบโดยจำแนกตามเพศ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ชั้นปี หลักสูตร สาขาวิชา อาชีพบิดา และคณะที่ปรึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตมีแนวโน้มในลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มก้าวหน้าสูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ ส่วนกลุ่มที่นิสิตมีแนวโน้มไปน้อย คือ กลุ่มเก็บตัว

2. จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม พบว่ากลุ่มที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง คือ กลุ่มก้าวหน้ากับกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการกับกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้ากับกลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มกิจกรรมกับกลุ่มสมาคม กลุ่มที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย คือ กลุ่มเก็บตัวกับกลุ่มสมาคม กลุ่มเก็บตัวกับกลุ่มกิจกรรม กลุ่มสมาคมกับกลุ่มวิชาการ

3. นิสิตหญิงมีลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มวิชาการ และกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ สูงกว่านิสิตชาย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มเก็บตัว แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพแยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

5. นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน พบว่ามีลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มกิจกรรม แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการและกลุ่มวิชาชีพ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

6. นิสิตที่ศึกษาในหลักสูตรต่างกัน พบว่ามีลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มกิจกรรม กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

7. นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกัน พบว่ามีลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสมาคม กลุ่มวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

8. นิสิตที่มีบิดาประกอบอาชีพต่างกัน พบว่ามีลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มสมาคม แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

9. นิสิตที่ศึกษาในคณะต่างกัน พบว่ามีลักษณะการใช้ชีวิตในกลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มกิจกรรม แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ในประเทศไทยการศึกษาลักษณะนิสัย นิสิตศึกษายังกระทำกันน้อยมาก โดยมากเพียงแต่เป็นการสังเกตของผู้บริหาร อาจารย์ ซึ่งทำการสอนมาเป็นเวลานาน แม้จะขาดการวิจัยสนับสนุนอย่างเป็นทางการ แต่ก็พอเชื่อถือได้พอสมควร กล่าวคือ ได้มีการแบ่งนิสัย นิสิตศึกษา ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ พวกที่เรียนอย่างเดียว จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการศึกษา ไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตศึกษา มักอยู่แต่ห้องสมุด อุทิศตนให้กับตำรา และคำสอนของครู อาจารย์ พวกที่สอง คือ พวกที่ไม่สนใจการศึกษา แต่ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับกิจกรรม จะเข้าไปเป็นผู้นำต่าง ๆ ในองค์การและชมรมต่าง ๆ ของนิสิตศึกษา และเข้าใจว่าการศึกษาล่าเรียนที่แท้จริงนั้น มีใช้อยู่ในตำราและการสอนของครู อาจารย์ แต่จะเกิดจากการที่ตนมีประสบการณ์ด้วยตนเอง พวกสุดท้าย ได้แก่ นิสิตศึกษาที่ค่าเป็นสายกลาง ทั้งศึกษาเล่าเรียนจากตำรา จากการสอนของครู อาจารย์ และจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ (ทองเรือน อมรรชกุล 2525 : 39-40)